

Kui romaani alale ühelt poolt tuli nii paljude oodatud uudist ajalooliste romaanide näol, siis teiselt poolt on seda kirjandusliiki rikastatud palju vähem oodatuna ja palju vähema tähelepanu juures. Johannes Semperi „Armukadedus“ pole meie kirjanduses igatahes vähem uudislik kui eelpoolkäsitletud ajaloolised romaanid kogu raskuse asetamisega ainult psühholoogiale, ainult tungi ja tundmuse vaatlemisele mõnede tänapäeva intelligentsi esindajate juures. Kuid puhtpsühholoogiline analüüs ilma mingisuguste ränduslikkude ülesanneteta nähtavasti ei suuda täiel määral haarata tänapäeva lugejat. Lisaks sellele takistas Semperi teost menult eelmise kõrvale tõusmast ta kujude üldiste piirjoonte hääbumine üksikasjade liigse tähtsustamise tõttu. Võrdlemisi lähedane Semperi teosele on oma ainekult A. H. Tammsaare „Elu ja armastus“: Aga kui Semper oma pilgu juhib vahest liigagi teravalt ühteainsasse punkti, siis Tammsaarel seevastu eksleb vaade liiga segavalt ringi. Rohkem kui muidu tundub just sedapuhku, et Tammsaare nagu ei kasustaks oma romaani mitte niipalju teatava ideelise ja sündmustikulise terviku ülesehitamiseks, kui palju võimaluse soetamiseks kõnelda möödaminnes kõigist võimalikest elunähtusist.

August Jakobsoni järjekordne romaan sarjast „Andruksonide suguvõsa“ — „Vallutaja d“ liitub tihedalt tema samaaegse novellikoguga „Reisijad lõppjaamas“. Ka oma romaanis käsitleb ta ühe surmale läheneva taadi elutahte viimset heledat leegitsemist enne lõplikku kustumist. Ühtlasi vaatleb ta egoistlikkude jõu- ja teoinimeste asumist positsioonide võitmisele maa ja linna erinevais ühiskondlikkudes oludes. Kõik see sünnib üldiselt siiski väiksema pinge, kaasaelamise ja asjatundlikkusega kui novellikogus.